

Måndagen den 20 Mars 1871.

Kammaren sammanträdde kl. 6 e. m.

Justerades fem protokollsutdrag för den 18 samt protokollen för den 8 och 9 dennes.

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, den 18 dennes bordlagda, nådiga propositioner till Riksdagen, nemligen:

1:o angående postverkets utgiftsstaten för år 1872;

2:o angående upplåtande af mark från Carlbergs och Haga kungsgårdar till utvidgning af nya kyrkogården utanför Stockholm;

3:o angående försäljning af en Göteborgs hospital tillhörig qvarn-lägenhet i Forss ström af Ahle härad och Elfsborgs län; och

4:o angående understöd af allmänna fattigvårdsmedel åt arbetsföre svenske medborgare, hvilka i nödställd belägenhet aflemnas å svensk gränssort.

Föredrogs Kongl. Maj:ts den 18 dennes bordlagda nådiga proposition med förslag till förordning angående fattigvården.

Härvid anmälde sig och yttrade

Herr Stråle: Det torde tillåtas mig att få uttrycka min tacksamhet mot Regeringen därför, att denna på dagordningen så länge stående fråga omsider synes nalkas sin slutliga lösning, som är lika mycket af behovet påkallad som af landet efterlängtd. Det är emellertid naturligt, att i en fråga af så omfattande art och genomgripande beskaffenhet, som den förevarande, meningarne skola väsentligen skifta; och ehuru tiden icke medgifvit mig att fullständigt granska den föreliggande Kongl. propositionen, torde det likväl vid

detta tillfälle tillåtas mig få fästa uppmärksamheten på några omständigheter, som hos mig framkallat tvekan och betänklighet.

I 29 § stadgas, att, då fattig erhåller understöd i främmande kommun, skall fattigvårdsstyrelsen i detta samhälle, med aflemmande af tillgängliga handlingar, som kunna upplysa, hvarest personen har hemortsrätt, samt anmälan om de förhållanden, af hvilka fattigvården påkallats och beskaffenheten af densamma, anhängiggöra sitt kraf hos Konungens Befallningshafvande.

Att, om understöd enligt 1 § *lagligen* blifvit lemnadt, ersättning skall gifvas, följer af lagbudet, men det är just frågan, om understödet blifvit *lagligen* lemnadt, som ganska ofta utgör föremål för tvist. Den kärende, gifvande, kommunen pröfvar behovet, skriver ut räkning och indrifver medlen. Den tillkärade kommunen, å hvilken bevisningsskyldigheten ligger, har stora, ja, man kan väl säga, i allmänhet oöfvervinnerliga svårigheter att åstadkomma motbevisning, att understödet *icke* blifvit lemnadt i rättan nöd eller att det blifvit lemnadt till högre belopp än som med den vanliga fattigvårdsordningen inom den gifvande kommunen öfverensstämmer. Men den ekonomiska förlust, att en kommun således möjligen kan, utan att understödet af rätt nöd varit påkalladt, få erlægga ersättning och äfven utgifva den till högre belopp, än som ifrågakommit, om den fattige tillhört den gifvande kommunen, är icke den betänkligaste följden, som, enligt min tanke, ligger deri, att man genom att i otid gifva fattighjelp så att säga i den legala fattigvården indrager personer, hvilka eljest icke hört dit. Nagot åliggande, utöfver hvad den citerade paragrafen innehåller, synes mig böra tillkomma den gifvande kommunen, nemligen att, så vidt ske kan, styrka, att den hjälp, som blifvit lemnadt, varit gifven i rättan nöd och att beloppet öfverensstämmer med den inom denna kommun antagna ordning. Exempelvis föreslås, att vid krafvet skall fogas ett så beskaffadt intyg, utgifvet af två kommunalnämnds ledamöter eller andra trovärdiga personer.

I 35 § 4 momentet stadgas: "Skulle arbetsför person, som står under fattigvårdsstyrelsens husbondevälde och ej är minderårig, vägra att fullgöra arbete, som honom föresättes af styrelsen eller annan, å hvilken husbonderätten örverlåtits, eller eljest visa tredska, sjelfsväld, oordentlighet eller sturskhet, och rättar han sig ej efter styrelsens varning, må styrelsen, då den aktar nödigt, om förhållandet göra anmälan hos Konungens Befallningshafvande", och vidare: "Visar åter annan, som står under fattigvårdsstyrelsens husbondevälde, tredska, sjelfsväld, oordentlighet eller sturskhet, må, om han fyllt femton år, hans underhåll för någon tid minskas och eger, om han yngre är, styrelsen låta honom lämpligen aga", samt uti 42 § momentet 1, att Konungens Befallningshafvande kan till allmänt arbete döma betlare eller någon af dem, som afses i den nyss upplästa 35 § 4 momentet. Nagra tvetydigheter synas mig här ega rum, huruvida de i 35 § 4 momentet sist omnämnda personer kunna af Konungens Befallningshafvande dömas till allmänt arbete, eller icke; men då af ordställningen angående betlande synes, att anmälan skall hos Konungens Befallningshafvande göras, kan deraf dragas den slutsats,

att de i 35 § 4 momentet sist omnämnda personer *icke* äro att hänföra under föreskriften i 42 §. Är denna tolkning riktig, tillåter jag mig erinra, att någon annan påföljd än det minskade underhållet understundom är af behofvet påkallad. Vid väl ordnade arbetsinrättningar och fattighus torde rättigheten att för någon tid minska ett sjelfsvåldigt hjons underhåll kunna medföra önskad verkan, men i de aldra flesta fall och i synnerhet på landet lærer denna föreskrift icke vara tillräcklig. Det vanliga fattigunderstödet på landet består, såsom bekant, i fri bostad, vedbrand och någon viss kvantitet matvaror, hvilka sistnämnda vanligen utlemnas *quartaliter* eller för någon längre tid. Att nu såsom bestraffningsart mot sådana fattighjon använda minskning i kost, befarar jag icke låter sig verkställa. Ett analogt stadgande finnes visserligen i nu gällande fattigvårdslag, men jag har icke erfarit, att detsamma ansetts verksamt. Önskar man upprätthållandet af ordning å fattighusen, der det en och annan gång händer, att ganska sjelfsvåldige och uppstudsige personer finnas, lærer ock någon annan påföljd än minskning af underhållet få medgifvas. I gällande fattigvårdslag finnes anvisad en ganska allvarlig påföljd, och jag bör nämna, att jag en och annan gång nödgats tillämpa detta stadgande på sjelfsvåldige och uppstudsige fattighjon.

Uti 40 § 2 momentet innehåller förslaget: "Betlar någon efter fyllda femton år, utan att vara i den nödställda belägenhet, att fattigvård enligt 1 § erfordras, och är han förut beträdd med betlande, eller ådagaläggas af omständigheterna, att han stryker omkring för att öfva betleri, må tillsyningsman, om betlaren icke har sitt hemvist inom det fattigvårdssamhälle, der han anhålles, afföra honom till närmaste krono- eller stadsbetjent för att genom dennes försorg öfverlemnas till Konungens Befallningshafvande".

Ett snarlikt stadgande finnes äfven i nu gällande fattigvårdslag. För några år sedan förspordes, såsom vi alla veta, allmän klagan öfver det stora antalet kringstrykande, betlande, personer inom landet; och då något anlitande af ofvan antydda utväg sällan eller aldrig visade sig icke ens i fråga om pockande betlare, framställde jag till personer, som innehade kommunala befattningar, den frågan, hvartför icke de använde den makt författningen i detta hänseende lemnade dem. Svaret blef alltid, att för stora svårigheter mötte att taga upp den betlande, föra honom till den ofta aflägsset boende länsmannen, på detta sätt få verkställa flera mils fångskjuts, och så äfventyra, att länsmannen icke var hemma, dertill hade man icke lust. Jag vädjar till eder egen erfarenhet, mine Herrar, om I funnit lagbudet bragt till verkställighet?

En väsentlig förändring i förhållandet skulle efter mitt förmenande inträda, om det medgafs, att tillsyningsmannen finge öfverlemna betlaren till ortens fjerdingsman för att genom hans försorg fort-skaffas.

Enligt 42 § 1 momentet har Konungens Befallningshafvande makt att döma betlare och tredskna personer, som anlita fattigvården, till allmänt arbete under minst två och högst sex månader, om personen är fullt arbetsför, men eljest till minst en månad och högst tre

månader; "börande arbetet förrättas i allmän tvångsarbetsanstalt, som för orten är afsedd, eller ock i sådan under offentlig myndighets tillsyn ställd tvångsarbetsanstalt, som i 6 § 3 momentet eller 9 § 2 momentet omförmåles, der dess stadgar det medgifva. Finnes ej sådan arbetsanstalt, skall han hållas lika lång tid i läns cellfångelse eller kronohäkte till det arbete som kan vara att tillgå, eller om utrymme der brister, i arbetsfångelse eller vid krono-arbetskorps.

Jag vill icke motsätta mig att en allvarlig påföljd skall ega rum för betleri, men förslaget, såsom det nu är framställt, synes mig vara alltför strängt; särdeles deruti att en person, då han första gången blir beträdd med betleri, kan dömas till sex månaders allmänt arbete. Då sådana arbetsinrättningar, lagstadgandet afser, i allmänhet icke finnas i landet, lärer ådömdt allmänt arbete i de flesta fall komma att verkställas i läns- och kronohäktena; och som dessa numera äro cellfångelser åläggas i sjelfva verket betlaren cellstraff. En månads, högst två månaders cellstraff är visserligen icke för lindrigt för betlaren. Vid återfall och försvarande omständigheter kan ju tiden något utsträckas.

I 2 momentet af samma § heter det: "Är betlaren tillika såsom försvarslös förfallen till allmänt arbete, må ej särskildt ansvar för betlande honom ådömas." Nu gällande stadga angående försvarslöse innehåller, att mindre arbetsför mansperson och qvinna kunna dömas till 3—6 månaders allmänt arbete, men att, om straffet verkställas i enskildt fängelserum, skall tiden bestämmas till minst två och högst fyra månader. Om sistnämnde stadgande kommer att kvarstå synes ansvaret för betlaren kunna bestämmas högre än för den försvarslöse.

Den behandling gällande författning föreskrifver för att döma betlande till allmänt arbete är något invecklad och har derför icke blifvit särdeles mycket tillämpad. Den nu föreslagna lagen har borttagit dessa omvägar och gör formerna enklare. Tillämpas föreskrifterna med alivar, kommer efter all sannolikhet ett ökad fängantal att uppstå. Men hvarföre göra detta fängantal större eller rättare sagdt tiden, som fångarne skola hållas i fångelse, längre än som är oundgängligt, och derigenom öka utgifterna för fångvården? Slutligen tillåter jag mig högligen beklaga, om en med betlande första gången beträdd, för brott ostraffad person, i brist af utrymme i cellfångelserna skulle försändas till arbetsfångelserna å Långholmen eller i Malmö, eller till krono-arbetskorps. För itererad förseelse under försvarande omständigheter må tilläventyrs en sådan utväg anlitas.

I 46 § framställes den princip, att den fattige icke får klaga öfver fattigvårdsstyrelsens beslut angående vägrad fattigvård; beslutet kan visserligen underställas kommunalstämmas pröfning, men öfver stämmans beslut få besvär icke anföras i annat fall än om den klagande tilltror sig kunna visa, att beslutet ej i laga ordning tillkommit. Härjemte stadgas i 4 momentet af samma § att det likväl icke må vara betaget "Konungens Befallningshafvande, som har till embetspligt att vaka öfver fattigvårdens inom länet behöriga handhafvande,

hafvande, att tillhålla det fattigvårdssamhälle, som underlåter att lemna fattigvård, då sådan enligt 1 § för viss person erfordras, att sin skyldighet fullgöra.“ Jag är tacksam för denna princip, som jag tror innefatta en riktig medelväg mellan nu gällande föreskrift och den åsigt, som af Riksdagen 1869 uttalades. Ostridigt synes mig vara, att om Konungens Befallningshafvande ålägger en kommun att mot sin vilja lemna fattigunderstöd, så eger kommunen att deröfver anföra besvär; men om en enskild person till Konungens Befallningshafvande ingifver ansökning att komma i åtnjutande af hjälp och Konungens Befallningshafvande afslår denna ansökning, får besvär öfver detta beslut anföras? Jag antager att sådant icke bör anses medgirvet; men bestämdt stadgande torde vara af nöden; helst den allmänna regeln är att besvär öfver offentlig myndighets beslut, afven då handräckning blifvit vägrad, får hos högre myndighet anföras.

I olikhet med komiterades förslag upptager Kongl. Maj:ts proposition det stadgande, att besvär i vanliga fattigvårdsmål skulle i sista instansen afgöras af Högsta Domstolen i stället för, såsom hittills varit fallet, af Kongl. Maj: i Statsrådet.

Frågan om öfverflyttning af besvärsmål i allmänhet från Regeringen till högsta domaremakten har länge varit afhandlad och utgjort föremål för mycket olika meningar. Utan att yttra mig i detta ämne, tillåter jag mig likväl uttala den åsigt, att man mycket väl kan anse lämpligt, att åtskilliga besvärsmål öfverflyttas från Regeringen till Högsta Domstolen, utan att derföre medgifva, att så bör vara förhållandet med fattigvårdsmål. Ett förslag om öfverflyttning af sistnämnda mål har på grund af Kongl. Maj:ts nådiga remiss utgjort föremål för Högsta Domstolens utlåtande, som är afgifvet den 7 December 1868 och finnes intaget i första häftet af Naumanns "Tidskrift för Lagstiftning, Lagskipning och Förvaltning" för år 1869. Flertalet af Högsta Domstolens ledamöter afstyrkte förslaget på fullständigt utvecklade skäl. Jag instämmer i detta afstyrkande, emedan mig synes, att sådana frågor som de om bostad åt fattig, om annan hjälp skall lemnas fattig, om beloppet af denna hjälp, om pröfning af ersättningsbeloppet emellan olika kommuner, lämpligast böra i sista instansen bedömas och afgöras på administrativ väg af landets Regering. Jag anser det icke önskvärdt, att sådana mål behandlas och betraktas uteslutande från strängt juridisk synpunkt och efter den uppfattning, som i domstolen gör och bör göra sig gällande med afseende på bevisning med flera förhållanden.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, hemställde Herr Grefven och Talmannen, att Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga proposition jemte det i anledning deraf nu afgifna yttrandet skulle hänvisas till Lag-Utskottet, dock under förbehåll att, derest Riksdagen komme att tillsätta ett Särskildt Utskott för frågans behandling, den Kongl. propositionen tillika med yttrandet i sådant fall skulle till sistberörda Utskott öfverlemnas.

Svarades ja.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Herr von Kochs den 18 dennes väckta förslag om tillsättande af ett Särskildt Utskott för behandling af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående fattigvården.

Fortsattes föredragningen af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 2, angående allmänna bevillningen.

8:de punkten.

Herr von Koch: Äfven jag anser, lika med Utskottet, att någon nedsättning numera kan ega rum uti ifrågavarande belopp, sedan man öfvervunnit de första svårigheterna vid Bevillningsstadgans tillämpning, hvilka under första tiden efter förordningens publicerande mötte. Jag tror likväl, att Bevillnings-Utskottet härvid gått litet för långt i en sparsamhet med statsmedel, som jag för min del visserligen i allmänhet gillar, men som jag icke alldeles *här* kan godkänna, då det är frågan om att spara på arfvoden åt tjänstemän och andra personer för undersökningar och arbeten, beträffande hvilka det är högst nödvändigt, att de verkställas af sådana personer, som dertill äro fullt kunnige och deråt kunna egna tillräcklig tid och omsorg. Det är nemligen ifrågasatt att inskränka arfvodena åt, bland annat, ordförandena i bevillnings-beredningarne, kronoombuden samt för protokollsföringen. I synnerhet med afseende på de förstnämnda, tror jag, att det är af yttersta vikt, att Konungens Befallningshafvande må kunna tillse, att dertill utväljas personer, som äro fullt kompetente och som kunna egna tillräcklig tid åt sitt kall. Jag tror också, att Utskottet kanske förbisett en omständighet med afseende på nedsättningen, då det öfver hufvud tagit *ett* procentbelopp efter bevillningssumman för *hela* landet. Utskottet har visserligen gjort ett undantag med afseende på Stockholms stad, beträffande hvilken Utskottet stadnat vid 2 procent, men jag tror, att Utskottet icke tillräckligt fäst sig vid de nedsättningar, som af förslaget skulle blifva en följd äfven på andra orter, der stora städer finnas, t. ex. i Göteborgs och Bohus län, Malmöhus län och Östergötlands län, der de stora städerna Göteborg, Malmö och Norrköping äro belägna. Det är naturligtvis der mycket svårt att med tillförlitlighet kunna utröna personers inkomster och sådant möter i Göteborg kanske till och med samma svårighet som här i Stockholm. Jag skulle därför vilja tillstyrka, att man stadnade litet förr i nedsättningsskalan och jag tillåter mig i sådant afseende göra det förslag, att man uti Utskottets hemställan på 11:te sidan, raden 7 uti sjelfva den s. k. klämman efter orden "två och en half procent af de derpå följande 25,000 R:dr" borttog från "två procent" och ända till och med orden "50,000 R:dr" på näst sista raden, samt att slutmeningen finge följande förändrade lydelse: "samt slutligen två procent af allt hvad bevillningssumman öfverstiger 100,000 R:dr." I sådan händelse skulle mitt förslag i sin helhet hafva följande redak-

tion: "att § 76 mom. 1 må erhålla följande förändrade lydelse: Till kostnaden för — — — — må hvarje pröfningskomité, med undantag af Stockholms stads, för hvilken nedanstående särskilda stadgande gäller, använda och fördela högst ett belopp motsvarande tre procent af de första 75,000 R:dr, hvartill hela länets bevillningssumma för året uppgår; två och en half procent af de derpå följande 25,000 R:dr; samt slutligen två procent af allt hvad bevillningssumman öfverstiger 200,000 R:dr. Dock får etc." Jag föreställer mig, att man derigenom skulle komma till ett billigt resultat just i afseende på de provinser, der stora städer äro belägna och hvilka ganska betydligt bidraga till bevillningssummans belopp, men der det är af största svårighet, men tillika af mycken vigt, att riktigt få reda på hvad hvar och en bör skatta.

Jag anhåller således om bifall till Utskottets förslag, med den af mig deruti föreslagna modifikation.

Grefve Mörner, Oscar: För den som gör sig besvär att söka uppfatta vår nu gällande bevillningsstadga skall visa sig, att i den förutsättes en hög grad af förtroende från de skattskyldiges sida mot berednings-, taxerings- och pröfnings-komitéerna. Då man föreslår en förändring i bevillningsstadgan, bör det väl således icke ske i en sådan anda, att denna förändring tyckes utvisa, att representationen själf, ehuru den å ena sidan begär att folket skall visa förtroende för dessa komitéer, likväl för egen del icke för dem hyser så särdeles stor tillit. Detta är en inkonsequens, som jag alls icke kan gilla och som jag därför anser att man bör undvika, såsom Riksdagen icke värdig. Läser jag den nu gällande paragrafen i bevillningsstadgan i det ämne, hvarom nu är fråga, så heter det der: "— — — — må hvarje pröfningskomité, med undantag af Stockholms stads, för hvilken nedanstående särskilda stadgande gäller, använda och fördela ett belopp, motsvarande *högst* tre procent af den summa, hvartill hela länets allmänna bevillning uppgår. Dock får etc." Af denna paragraf följer således, att det på intet vis är något tvångsstadgande, att *fulla* 3 procent skola användas, utan att bestämmandet häraf är öfverlemnadt åt pröfningskomitéerna. Genom ett sådant stadgande är då ett förtroende visadt åt pröfningskomitéerna, och man bör kunna antaga att dessa komitéer icke skola underlåta, att, derest de finna ett lägre belopp än 3 procent för behofvet tillräckligt, också använda blott detta lägre belopp.

Nu åter är någonting högst besynnerligt föreslaget: hade det nya förslaget innehållit ett bestämdt stadgande, att af bevillningen må för ändamålet användas det eller det beloppet, så hade det kunnat så vara; men nu kvarstår det sväfvande i alla fall, endast att det ser ut, som om man påstode, att pröfningskomitéerna icke skött sitt kall på sätt vederbort, och det är någonting som jag dock icke vet om man är befogad att säga.

Den utredning, som föreligger är den, att om detta förslag antages, så kommer statsverket möjligen att göra en besparing på 10,765 R:dr 39 öre. Deremot har Utskottet alldeles icke visat, att taxeringsarbetet varit så obetydligt, att icke den vedergällning, som ut-

gått, kunnat behövas. Jag tillåter mig påstå, att innan man kommer fram med ett sådant argument som det, att pröfningskomitéerna icke fullgjort sitt kall (något sådant ligger verkligen uti detta förslag) och att man derföre måste införa ett stadgande, sådant som det föreslagna, är det nödvändigt att bevisa, att pröfningskomitéerna icke fullgjort sina skyldigheter, och att deras arbete med skäl och fog kunnat uträttas för *billigare* pris. Då jag helt och hållet saknar en sådan utredning, och då intet annat skäl anföres, än att Utskottet *anser*, att arbetet kunnat göras för bättre pris, så synes det mig, att representationen beträdde en mycket oriktig väg, om den, på samma gång den fordrar, att hela landet skall hysa förtroende för pröfningskomitéerna, sjelf vägrar dem sitt förtroende. Då så svaga grunder äro anförda, kan jag icke annat än yrka afslag å Utskottets förslag och att nu gällande stadgande, eller att högst 3 procent må för ändamålet användas, skall bibehållas.

Friherre af Ugglas: För min del har jag icke kunnat annat än instämma med Utskottet deri, att fördelningen af denna bevillningsprocent på flera ställen skett på ett sätt, som gifvit anledningar till anmärkning. Jag har hemtat stöd för en sådan åsigt af Statsrevisorernes berättelse rörande 1867 års revision. Man finner nemligen af den tabell, som blifvit denna berättelse vidfogad, att fastän ordet *högst* står i Bevillningsförordningen såsom ett memento, att man ej för ifrågavarande ändamål får använda högre belopp än tre procent af bevillningssumman, så har likväl icke någon pröfningskomité, med undantag jag tror af en enda, underskridit detta maximum, hvarvid det till och med vill synas, som om man understundom haft svårighet att fördela hela detta belopp, såsom jag trott mig finna att förhållandet verkligen varit i Stockholm. När man nu betraktar den nyssnämnda tabellen, så finner man, att arfvodena till de personer, som der till varit berättigade, varierat till den grad, att, under det att t. ex. kronombuden erhållit i ett län 690 R:dr, i ett annat 450 R:dr, så hafva de i allmänhet fått nöja sig med 200 å 300 R:dr, och att till och med deras arvode på några ställen nedgått ända till 60 R:dr. Så hafva i somliga län kronofogdar och häradskrifvare af bevillningsprocenten fått sig tilldelade 1.300 och 2.000 R:dr och derutöfver, i andra åter icke mera än 100 R:dr. Denna ojemna fördelning af bevillningsprocenten synes mig hafva gifvit grundad anledning åt Bevillnings-Utskottet, att, då motion i ämnet blifvit väckt, derpå fästa Riksdagens uppmärksamhet. Jag vill emellertid öppet tillstå, att jag inom Utskottet ej förordade någon förändring af Bevillningsstadgan i denna del. Jag tror nemligen, att det hade varit tillräckligt, om pröfningskomitéernas uppmärksamhet fastats derpå, att Riksdagen icke ansett den af dem gjorda fördelningen vara i full öfverensstämmelse med förordningens grunder, och att Riksdagen derföre bort inskränka sig till att i en skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att han täcktes genom vederbörande landshöfdingar, hvilka äro ordförande i pröfningskomitéerna, låta dessa förstå, att en noggrannare pröfning af frågan om fördelningen af denna procent, än hittills syntes hafva skett, af Riksdagen ansetts önskvärd. Ändamålet hade då sannolikt vunnits,

och jag föranelldes så mycket heldre till en sådan åsigt, som jag för min del med någon tveksamhet ingår på en allmän nedsättning i beloppet af samma procent. Till en början ber jag att få fästa uppmärksamheten på, att dessa tre procent icke äro någonting nytt; tvärtom har stadgandet derom funnits i bevillningsförordningen sedan många år tillbaka. De härigenom inflytande medlen voro, bland annat, anvisade såsom en uppmuntran för vederbörande kronofogdar och härads-skrifvare, och denna sportelinkomst har mycket säkert tagits i betraktande vid bestämmandet af dessa tjänstemäns löner. Af denna orsak tror jag, att man måste gå till väga med någon försigtighet vid en sådan nedsättning. Då Bevillnings-Utskottet emellertid ej velat godkänna denna min åsigt, har jag nödgats deltaga i dess arbete för att tillse huru den ifrågasatta nedsättningen skulle kunna ega rum. Jag har dervid icke kunnat finna mig fullt tillfredsställd med Utskottets förslag, och yrkade derföre i stället att de första 3 procenten skulle få beräknas af en bevillingssumma intill 100,000 R:dr, och den graderade skalan derefter vidtaga intill 200,000 R:dr, hvar efter en half procent skulle få beräknas. Detta förslag skulle således verka en betydligare nedsättning endast för tre län, enär i de öfriga bevillingssumman är så låg, att nedsättningen blir helt obetydlig, hvarföre man ej heller dervid torde böra fästa något synnerligt afseende. De tre län åter, hvilka hårdast skulle drabbas af denna nedsättning, äro Göteborgs och Bohus län med en nedsättning enligt Utskottets förslag af 3,634 R:dr 80 öre, Malmöhus län med en nedsättning af 3,220 R:dr 37 öre och Östergötlands län med en nedsättning af 1,591 R:dr 39 öre.

Jag har haft en särskild anledning, hvarföre jag ej kunnat gå in på en så högst betydlig minskning af de pröfningskomitéerna tillkommande belopp. Det är nemligen att inom Göteborgs och Bohus län finnes Göteborgs stad, från hvilken en högst betydlig del af länets bevillingssumma utgår, och hvarest, efter hvad jag har mig bekant, taxeringsgöromålen äro högst betungande. Såsom bevis derpå kan anföras, att, då pröfningskomitéerna i andra län sammanträda under en högst två dagar, så räcka dess sammankomster i Göteborgs och Bohus län fem dagar, och att i detta län de till pröfningskomitéen inkomna besvär öfver taxeringsåtgärden uppgått till nära 150, under det att i de öfriga länen de ej plåga stiga till mer än 20 å 40 vid hvarje. Dessutom har, hvad fördelningen af bevillningsprocenten inom detta län angår, man ansett det alldeles nödigt att inom Göteborgs stad utdela någorlunda rikliga belopp åt de personer, hvilka varit sysselsatta med de inom detta samhälle ganska svåra taxeringsförrättningarne.

Jag tror således, att den nedsättning, som Bevillnings-Utskottet här föreslagit, är något för stor, och ehuru jag ej hyser någon förhoppning att kunna göra min åsigt gällande, då Utskottets förslag redan blifvit bifallet af Andra Kammaren, och jag tillika vet att det gillas äfven af Utskottets ledamöter här i Kammaren, så tillåter jag mig dock att hemställa huruvida ej den ifrågavarande § skulle kunna få följande lydelse:

“Till kostnaden för — — — — må hvarje pröfningskomité, med undantag af Stockholms stads, för hvilken nedanstående särskilda stadgande gäller, använda och fördela högst ett belopp motsvarande tre procent af de första 100,000 R:dr, hvartill hela länets bevillningssumma för året uppgår; två och en half procent af de derpå följande 25,000 R:dr; två procent af de derpå följande 25,000 R:dr; en och en half procent af de derpå följande 25,000 R:dr; en procent af de derpå följande 25,000 R:dr; samt slutligen en half procent af allt hvad bevillningssumman öfverstiger 200,000 R:dr. Dock får etc.”

Genom en sådan förändring i Utskottets förslag skulle nedsättningen alldeles icke drabba 14 län eller alla de mindre, der bevillningssumman icke uppgår till 100,000 R:dr, och jag ber att få påpeka att detta synes mig särdeles väl berättigadt, alldenstund det finnes åtskilliga utgifter, som ovilkorligen måste utgå, hvarföre man icke får sätta bevillningsprocenten så lågt, att man kan befara att tillgångarne ej skola betäcka ens egna utgifter. Jag vill ytterligare, såsom ett skäl att taga sig till vara för att vid denna nedsättning gå alltför långt, påminna om att i den gamla bevillningsförordningen fanns åt de norrländska länen anvisadt ett särskildt anslag af 800 R:dr utom de tre procenten af bevillningssumman för att bestrida ifrågakvarande utgifter.

Med afseende på de öfriga länen utom Göteborgs, Malmöhus och Östergötlands komme mitt förslag ej att medföra någon väsentlig olikhet mot Utskottets. hvaremot för dessa tre län mitt förslag skulle slå så ut att, såsom förhållandena i afseende å bevillningssummans belopp visat sig år 1867, Göteborgs och Bohus län, som då hade 8,261 R:dr 76 öre, skulle hafva fått 5,126 R:dr 96 öre mot 4,626 R:dr 96 öre enligt Utskottets förslag, att Malmöhus län, som hade 7,764 R:dr 44 öre, skulle fått 5,044 R:dr 7 öre mot 4,544 R:dr 7 öre enligt Utskottets förslag, och att Östergötlands län, som hade 5,762 R:dr 9 öre skulle fått 4,670 R:dr 70 öre mot 4,170 R:dr 70 öre enligt Utskottets förslag.

Denna lilla förändring i Bevillnings-Utskottets betänkande tror jag verkligen vara särdeles billig, och jag vågar derföre för min del anhålla om proposition på detta mitt förslag.

Herr von Stockenström: Sedan Bevillnings-Utskottets Herr ordförande nu upptagit åtskilligt af det, som blifvit anmärkt mot det föreliggande förslaget, ehuru han haft en derifrån något afvikande mening, återstår icke särdeles mycket att tillägga, men jag ber dock att få nämna ytterligare några ord, för att söka visa, att Utskottet varit väl befogadt att framlägga detta förslag.

Såsom Friherre af Ugglas nämnt, väcktes frågan om en nedsättning i bevillningsprocenten först af Statsrevisorerna, med anledning hvaraf saken kom till behandling hos nästförflutna Riksdags Stats-Utskott. Detta Utskott yttrade då, att, sedan det tagit kännedom om den tabell, som var revisionsberättelsen vidfogad, samt afven af åtskilliga andra handlingar, som rörde målet, hade Utskottet funnit, att det högsta belopp, som till pröfningskomitéernas förfogande ställts, nästan utan undantag blifvit till fullo disponerad, utan att,

så vidt pröfningskomitéernas protokoller utvisade, några särskilda förhållanden påkallat användandet af så stort belopp. Stats-Utskottet vid förra riksdagen ansåg därför för sin del, att någon åtgärd borde vidtagas, för att rätta det anmärkta förhållandet, och det var endast af formella skäl som saken då icke blef af Riksdagen behandlad, hvilket Kamraren torde erinra sig. Det kan således icke sägas, att det är ett bristande förtroende till pröfningskomitéerna, som gifvit anledning till förevarande förslag, och att Utskottet framkommit dermed, utan att hafva haft bestämd reda på, att anslagen icke blifvit af pröfningskomitéerna använda på sätt som vederbort.

Den talare, som först hade ordet, yttrade, att detta anslag skulle vara särdeles angeläget, dels för att godtgöra ordförandena i bevillningsberedningarne och dels för att bereda ersättning åt de personer, som biträda vid taxeringsförrättningarne i de större städerna. Med anledning deraf ber jag att få upplysa, att enligt en beräkning, som på grund af den omnämnda tabellen blifvit uppgjord i Utskottet, icke mer än 20 procent af bevillningsprocenten för hela riket blifvit användt åt bevillningsberedningarnes ordförande och icke mer än 16 procent till "öfrige tjänstemän", hvarmed egentligen lär menas de, som i städerna biträda med taxeringarne. Deremot har af alltsammans icke mindre än 44 procent blifvit användt åt kronofogdar och häradsskrifvare, och de anslag, som åt dem beviljats, hafva understundom varit så rikliga, att, enligt en uppgift, som finnes vidfogad motionen i ämnet, en af häradsskrifvarne i Malmöhus län erhållit icke mindre än 700 R:dr, hvilket väl tyckes vara något för mycket.

Vidare har Friherre af Ugglas yttrat den farhåga, att anslaget skulle blifva otillräckligt, om Utskottets förslag följdes. Härvid vill jag erinra, att, då frågan var före inom Utskottet, framställdes der olika meningar; ett förslag väcktes nemligen, som gick ut på, att de tre procenten skulle räknas endast t. o. m. 50,000 R:dr, hvaremot framlades ett annat, som innehöll, att de skulle räknas t. o. m. 100,000 R:dr. Utskottet bestämde sig då för det medelvägsförslag, som här blifvit framlagdt, och enligt Utskottets åsigt kunde den anslagna summan icke anses annat än tillräcklig. Om man nemligen jemför med hvarandra åtskilliga län, der förhållandena äro någorlunda likartade, så finner man, att af dessa län det ena haft en mycket betydligare summa till dessa utgifters bestridande, än det andra. Jag ber såsom exempel härpå att särskildt få nämna att Göteborgs och Bohus län, med fem kronofogdar och fem häradsskrifvare, åt kronofogdarne anslagit 863 R:dr och åt häradsskrifvarne 2,193 R:dr, under det att i Stockholms län åt sex kronofogdar, d. v. s. en mera än i Göteborgs län, anslagits endast 300 R:dr och åt lika många häradsskrifvare 540 R:dr, och att äfven i Jönköpings län sex kronofogdar fått endast 319 R:dr. Då man gör dessa jemförelser, kan man väl tycka, att det vore tillräckligt, om äfven i de län, som skulle drabbas af den största nedsättningen, häradsskrifvarne och kronofogdarne finge ungefär detsamma som i de andra länen, der dessa tjänstemän förut fått åtnöja sig med mindre belopp.

Hvad åter angår det förhållande, att det finnes större städer i de län, som hårdast skulle drabbas af nedsättningen, och att denna

omständighet skulle utgöra ett skäl för att bibehålla bevillningsprocenten vid dess nuvarande höga belopp, så ber jag att få fästa uppmärksamheten derpå, att, enligt förut omnämnda tabell, dessa län, nemligen Göteborgs och Bohus med den stora staden Göteborg, Malmöhus med staden Malmö och Östergötlands med staden Norrköping, oaktadt nedsättningen skulle få betydligt större anslag, än hvad som kommer de öfriga länen till del, hvilka, med afseende på tjänstemännens antal för öfrigt, äro med dem temligen likställda.

Hvad ersättningen till bevilningsberedningarnes ordförande be-
träffar, visar revisionsberättelsen det egna förhållandet, att, under det att i Göteborgs och Bohus län en riklig tillgång blifvit disponerad för detta ändamål nemligen 1.855 R:dr, i Östergötland, också ett stort län, med betydlig folkmängd och större städer, dessa ordförande kunnat åtnöja sig med 205 R:dr.

Jag föreställer mig, att de sifferuppgifter jag nu framlagt, skola ådagalägga, att det icke är behöfligt att bibehålla de stora anslag, som hittills blifvit lemnade för ifrågavarande ändamål, och att Bevilnings-Utskottet således icke saknat skäl att söka åvägbringa en besparing, synnerligast då denna blifvit påkallad på sätt som skett eller genom såväl Statsrevisorernes och Stats-Utskottets som enskild motionärs framställning.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Bennich: Jag har visserligen den äran att vara ledamot af Bevilnings-Utskottet, men då jag icke arbetat på den afdelning, der denna fråga blifvit handlagd, har jag mindre än de ledamöter af samma Utskott, som här redan yttrat sig, varit i tillfälle att sätta mig in i hithörande förhållanden. Vid frågans behandling i Utskottets plenum anfördes emellertid goda skäl för det förslag, som nu föreligger till Kammarens pröfning, hvarföre jag ansåg mig hafva all anledning att understödja detsamma. Dessa skäl hafva närmast och fullständigast blifvit utvecklade af den siste talaren, och de omständigheter, han påpekat, och hvilka kunna inhemtas af officiela handlingar, hafva stärkt mig i den föreställning, att, der det varit rikliga tillgångar för pröfningskomitéerna att använda, hafva de icke med sparsam hand handskats med dessa. Jag hyser emellertid allt för stor aktning för dessa komitéer för att vilja tala illa om dem, men ett faktum är att de icke varit så sparsamma med utdelningen af de disponibla medlen, som jag antager att de varit nitiska och rättvisa vid skattebördornas fördelning.

Man har emot den ifrågasatta nedsättningen åberopat, att för vissa län, såsom t. ex. Göteborgs och Bohus, vore det angeläget att anslå en större summa än Utskottet föreslagit, derföre att i de större städerna och särskildt i Göteborg taxerings- och pröfningsåtgärderna voro underkastade mycket större besvär än på landsbygden, och att till följd häraf en exceptionel ställning för Göteborgs län vore af nöden. När jag emellertid ser på de officiela tabellerna, så visar det sig, att i Göteborgs län dispositionen af dessa medel skett så, att hvarje kronofogde, hvilka embetsmän naturligtvis ej hafva det ringaste med taxeringarne inom Göteborgs stad att göra, fått 172

R:dr, hvaremot kronofogdarne inom Christianstads län fått hvardera blott 46 R:dr. Häraf framgår, att Göteborgs läns pröfningskomité kunnat för kronofogdarne disponera en så stor summa som 172 R:dr, fastän så stora omkostnader erfordrats för taxeringarne inom Göteborgs stad. I Östergötlands län åter hafva kronofogdarne i medeltal fått hvardera 250 R:dr, under det att de i Jönköpings län fått endast cirka 50 R:dr, och jag tror dock ej att dessa sednare haft mindre att göra för taxeringsförrättningarne än de förra, men på det förra stället har man haft mera tillgångar att disponera och derföre har man ock gifvit mera.

När man nu betraktar dessa omständigheter, hvilka jag ej vill så mycket lägga pröfningskomitéerna till last, kan man väl, utan att uttrycka någon misstro till dem, finna skäligt att i någon mån begränsa den fria dispositionsrätten öfver dessa statens medel, och mig förefaller det som om den nedsättning, som här af Utskottet blifvit föreslagen, ingalunda skulle kunna sätta pröfningskomitéerna i de rikare länen i förlägenhet, huru de skola kunna skäligen godtgöra de personer, som haft någon större möda med bevillnings- och taxeringsförrättningarne. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Grefve Mörner, Osear: Af hvad som blifvit anfördt, sedan jag sist hade ordet, har jag fått inhemta, att en del kronofogdar påstått hafva fått åtnjuta alltför stora arfvoden, men huruvida de icke verkligen gjort sig förtjenta af dessa, det har man icke upplyst om; man har blott sagt, att man ansåg att så icke vore, utan att man egentligen kunnat framdraga några bevis för sitt påstående. Man har bland annat anført, att en häradskrifvare i Skåne en gång fått icke mindre än omkring 700 R:dr och nämnt detta såsom något särdeles oriktigt. Jag känner visserligen ej huru det förhåller sig i detta särskilda fall, men jag förmodar, att denne häradskrifvare varit anställd i ett särdeles stort fögderi och således haft mycket arbete, och om han till följd häraf äfven haft stora inkomster, så kan jag för min del icke inse att häri legat någon så stor orättvisa. Man har äfven jemfört kronofogdarne i Östergötlands län, som åtnjuta vid pass 250 R:dr, med dem i Jönköpings län, som blott fått 50 R:dr. Jag känner visserligen icke heller förhållandena inom Jönköpings län, men hvad Östergötlands län beträffar, så vet jag, att kronofogdarne der samtliga äro ordförande i bevillningsberedningarne, hvarföre de fått åtnjuta arfvode både i sådan egenskap och såsom kronans tjänstemän, och om det då stigit till något högre summa, så förundrar det mig alldeles icke. Har ett arfvode af 50 R:dr varit för litet för kronofogdarne i Jönköpings län, så fagnar det mig, att man haft mera att utdela i Östergötland.

Dylika skäl hafva således ej kunnat rubba min öfvertygelse, att det nu gällande stadgandet är byggt på riktiga grunder, ty då pröfningskomitéerna hafva rätt att för ifrågavarande ändamål använda ett belopp af *högst* tre procent, så kunna de ju redan nu använda blott en procent, om de finna sådant nödigt. Vid sådant förhållande frågar jag, om det är skäl att ingå i en så minutiös lagstiftning som den nu föreslagna, hvilken otvifvelaktigt skulle komma att väcka

förundran i landet och anses såsom ett misstroendevotum mot pröfningskomitéerna. Jag vidhåller mitt förra yrkande om afslag å denna Utskottets hemställan.

Friherre af Ugglas: Jag skall taga uppmärksamheten i anspråk endast för några ord i anledning af Herr Bennichs yttrande om kronofogdarne i Östergötlands län. Förhållandet är, att i de 2,478 R:dr, som till dessa tjänstemän af pröfningskomitéen år 1867 utdelats, ingick äfven ersättning för deras besvär såsom ordförande i bevillningsberedningarne. Under den tid, jag om dessa förhållanden egde närmare kännedom, funnos nemligen i Östergötlands län endast två sådane ordförande, som ej voro kronofogdar. Jag vill emellertid icke förneka att fördelningen af dessa medel i allmänhet skett på ett sätt som ej tillfredsställt mig. Jag ber dock att få upprepa hvad jag nyss sade, nemligen att Riksdagen borde inskränka sig till en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, att han täcktes genom vederbörande landshöfdingar fästa pröfningskomitéernas uppmärksamhet på förhållandet.

Då emellertid denna min åsigt icke rönt understöd, utan jag nödgats ingå i pröfning af sjelfva saken, har jag ansett och anser fortfarande att man måste se till att man ej går för strängt till väga. Jag får ånyo fästa uppmärksamheten på att de bevillningsförordningar, som före år 1861 voro gällande, innehöllo icke att "högst tre procent", utan blott att tre procent fingo användas till uppmuntran åt vederbörande kronofogdar och häradskrifvare och att denna sportelinkomst efter all anledning tagits i betraktande vid bestämmandet af dessa tjänstemäns löner. Den ifrågasatta nedsättningen drabbar hårdast Göteborgs län, och jag får i minnet återkalla att, om en sådan nedsättning, som Utskottet föreslagit, komme till stånd, detta län, hvarinom Göteborgs stad med sina 8 beredningar är belägen, skulle år 1867 hafva fått endast 4,626 R:dr att utdela, hvilket är väl ringa.

Det förslag jag framställt tror jag utgöra en lämplig medelväg, och får derföre fortfarande anhålla om proposition derå.

Grefve Mörner, Axel: En föregående talare har yttrat, att man ej borde nedsätta det belopp, hvaröfver pröfningskomitéerna i förevarande fall egde att disponera, emedan det vore nödvändigt att medel finnes till undersökningar och arbeten, som erfordrades för åstadkommande af en riktig taxering, samt att bevillningsberedningarnes ordförander borde erhålla en tillräcklig godtgörelse för sitt besvär.

Af den erfarenhet, jag härom eger, har jag kommit till det omdöme, att den ersättning, som bevillningsberedningarnes ordförander, förutom i Östergötland, åtnjuta, är af så ringa belopp att den icke i någon mån motsvarar det arbete och den tid de måste använda. Jag tror, att de personer, som anmodas åtaga sig detta bestyr, komma att fullgöra detsamma lika noggrant antingen de få 10 eller 20 R:dr, då de väl få antagas göra arbetet af nit för saken och ej för den i allt fall ringa ersättningen. Der är således, efter mitt om-

döme, en anledning hvarföre man skulle kunna saklöst frågå ifrågavarande stadgande i gällande bevillningsförordning. Jag tror derjemte, att dessa medel ofta disponeras på sådant sätt. att anledning icke finnes till bibehållande af stadgandet.

Vidare har det yttrats att 1869 års revisorer, hvilka granskade 1867 års räkenskaper, skulle framställt anmärkningar i förevarande fall; men detta hafva de icke gjort, utan endast framlagt en tabell och lemnat åt hvar och en att göra de anmärkningar, hvartill sakens beskaffenhet kunde föranleda. Om denna menlösa tabell föranledt allmänheten att göra anmärkningar, vet jag icke; men det var revisorerens skyldighet att meddela upplysningar om hvad som kunde bidraga till ett riktigt bedömande af statsverkets inkomster och utgifter. Om man nu vill vidtaga en förändring i förevarande lagstadgande, så anser jag det vara så godt att bifalla Bevillnings-Utskottets förslag, hvilket jag icke tror hafva gått för långt och i hvilket jag således anhåller få instänma.

Friherre Raab, Adam: Om jag varit tveksam från början huruvida jag skulle vilja ingå på någon nedsättning i det hänseende Utskottet föreslagit, så får jag uppriktigt säga, att det försvar för bibehållande af den gamla föreskriften, hvilket af en ledamot på Östgötabanken blifvit framfördt, förvissat mig om behöfligheten af en sådan nedsättning. Ty det måste vara ett eget förhållande i Östergötland, om endast kronofogdar skulle vilja åtaga sig bestyret att vara ordförande i bevillningsberedningarne. Från det län, jag har äran representera, har jag en motsatt erfarenhet, ty der har man i allmänhet i detta afseende vändt sig till possessionater, hvilka ansett såsom en pligt att åtaga sig detta förtroendeuppdrag. Skulle det deremot i Östergötland stå så illa till, att landshöfdingen, för att erhålla ordförander i beredningarne, nödgas, i följd af afsägelser, vända sig nästan uteslutande till kronofogdarne, så vore det kanske nyttigt om apanaget nedsattes, så att herrar kronofogdar blefvo mindre angelägna att erhålla detta uppdrag, och man i stället kunde få possessionater dertill. Heldre än att afslå Utskottets hemställan skulle jag vilja antaga Friherre af Ugglas förslag, men helst skulle jag dock se att Utskottets hemställan vunne Kammarens bifall.

Herr von Koch: De upplysningar, som afgifvits af några Utskottets ledamöter, hafva på mig gjort den verkan, att jag finner att det skulle vara ganska nyttigt om några påminnelser gjordes till vederbörande angående ifrågavarande förhållande. Erfarenheten visar, att man med ganska frikostig hand tilldelat anslag till embetsmän för saker, som väl kunna sägas tillhöra deras embetspligt samt att dessa ersättningar stått i ett alldeles oproportionerligt förhållande till dem, som lemnas åt ordförandena i bevillningsberedningarne. Dessa ersättningar hafva stundom varit så otillräckliga att, såsom Grefve Axel Mörner anmärkt, det kunde vara likgiltigt om de få dem eller icke. Men i afseende på hvad min värde vän Friherre Raab anför, så tror jag för min del icke, att man bör göra anspråk på possessionaterna såsom ordförande i bevillningsberedningarne. Arbetet är af

den beskaffenheten, att man kan skatta sig lycklig, om det finnes några alls som vilja åtaga sig detsamma för en skäligen ersättning. Man tröttnar dervid och det är ej bra om folk plågas med kommunalbestyr, som äro odiösa. Detta ifrågavarande arbete är ofta intet annat än ett bokhålleriarbete, som väl förtjenar sin lön, och det synes mig derföre angeläget, att man icke sätter ned procenten så, att på de ställen, der det är brist på personer, som vilja åtaga sig saken för dess egen skull, tillgångar saknas till lämpliga arfvoden. Vi hafva här så många af länens höfdingar, att en erinran i detta syfte nog bör komma fram på indirekt väg, hvilken kanske är den bästa vägen för att få en uppmaning ställd till vederbörande att iakttaga författningarne. Emellertid för att icke splittra meningarne, och på det något må ske till afhjelpande af det slöseri, som på många ställen eger rum, och på det man icke må komma att sakna medel, der sådana behöfvas, anhåller jag om bifall till Friherre af Ugglas medelförslag, hvilket nära sammanfaller med mitt.

Grefve Wachtmeister, Axel Knut: Ehuru den af Bevillnings-Utskottet föreslagna förändring af 76 § 1 mom. bevillningsstadgan i mindre mån kan komma att utöfva något inflytande på förhållandet inom Christianstads, än inom flera andra län, anser jag dock, med den erfarenhet jag har af förstnämnda län, att den nu föreslagna förändringen ingalunda är någon förbättring. Genom denna förändring skulle nemligen en minskning i inkomster väsendtligast drabba härads-skrifvarne, en klass af tjänstemän, hvilka äro illa aflönade och hvilkas ekonomiska ställning inom Christianstads län är så klen, att det är svårt att fatta huru de kunna berga sig, helst då man tager i betraktande att de som söka och erhålla dessa platser vanligen tillhöra de mindre bemedlade klasserna i samhället och måst sätta sig i skuld för att kunna ernå det kunskapsmått, som erfordras för erhållandet af en dylik tjänstebefattning. Inom Christianstads län äro 94 bevillnings-beredningsdistrikt och deras ordförande äro nästan uteslutande landtbrukare. Pröfningskomitéen har under de år, jag varit ordförande deri, måst nedsätta deras arvode till en ren obetydlighet, nemligen tio riksdaler till hvar, på det att de medel, som funnos att disponera, i öfrigt måtte kunna fördelas emellan häradsskrifvarne och i någon mån lemna dessa ersättning för det ansträngande arbete, de hafva. Denna ersättning har emellertid icke desto mindre varit ganska ringa och varierat emellan 250 och 390 R:dr.

Jag hade visserligen tänkt att yrka afslag å Utskottets hemställen i denna punkt, men, sedan jag fått kännedom om Friherre af Ugglas förslag, vill jag förena mig derom.

Grefve Mörner, Osear: En talare har här yttrat, att om han från början varit tveksam huruvida han skulle vilja ingå på någon nedsättning i det hänseende Utskottet föreslagit, så hade det försvar, som af mig blifvit anfördt för bibehållandet af det gamla stadgandet, förvissat honom om behöfligheten af en sådan nedsättning, och jag kan icke förtänka honom detta, då han såsom hufvudargument derför tog något, som jag aldrig yttrat. Han sade nemligen, att den om-

ständighet att kronofogdarne i Östergötland voro ordförande i beredningskomitéerna, skulle vittna om det sorgliga förhållande att possessionaterna derstädes icke skulle vilja åtaga sig dylika uppdrag. Om jag antydt något sådant förhållande å possessionaternes eller landtmännens sida, kunde han i någon mån haft rätt, men jag har icke gjort någon dylik antydan, hvilket kan vitsordas af de Kammarrens ledamöter, hvilka i någon mån egnat sin uppmärksamhet åt hvad jag sagt; men talaren ville väl på ett synbart beskedligt, fast ändå bitande sätt gifva mig och andra Östgöta-possessionater en liten tillrättavisning för det vi icke skulle vilja åtaga oss ordförandeskapen. Denna gång var dock tillrättavisningen riktad åt orätt håll, ty jag vet icke någon possessionat inom Östergötland, som nekat att emottaga ett dylikt uppdrag, men de hafva icke varit i tillfälle att få det, ty Konungens Befallningshafvande har alltid dertill nämnt kronofogdarne, med blott två undantag. Östgöta-possessionaterna måtte väl då vara ursäktade att de icke emottagit ett uppdrag, som de icke kunnat erhålla. Kan den värde talaren vederlägga hvad jag nu uppgifvit, så skall jag medgifva att jag har orätt, men annars gör jag det icke.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till den förevarande punkten oförändrad; dels utaf Friherre af Ugglas, att punkten måtte antagas med de förändringar, att summan 75,000 R:dr å 5:te raden utbyttes emot summan 100,000 R:dr, samt att i stället för summan 50,000 R:dr å 10:de raden infördes summan 25,000 R:dr; och dels slutligen att Utskottets hemställan måtte af Kammarren afslås; framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till punkten oförändrad och, då dervid svarades många ja jemte några nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

9:de och 10:de punkterna.

Biföllos.

11:te punkten.

Grefve Mörner, Axel: Här har blifvit föreslaget, att ur § 7 af instruktionen för taxeringsförrättningare utesluta orden "år 1867" och det kan visserligen vara tjenligt; men, då det tillika för bibehållande af god ordning vore gagneligt att bestämd tid funnes utsatt, under hvilken taxeringen skulle bibehållas oförändrad, anser jag det mera ändamålsenligt att orden *år 1867* utbytas mot orden *år 1870*. Om här uteslutes hvarje årtal, så kommer det efter någon tids förlopp att falla ur minnet, när taxering sist skett och när omtaxering skall ske. Jag får därför yrka att i denna paragraf måtte insättas orden "*år 1870*" i stället för de deri nu förekommande ord "*år 1867*", och anhåller om proposition på denna min framställning.

Friherre af Ugglas: I den första bevillningsförordningen af år

1861 fanns icke något årtal utsatt, utan der stod detsamma, som här blifvit nämndt, men till följd deraf att man icke visste huru länge den första bevillningsförordningen skulle komma att tillämpas, uppstodo åtskilliga förvecklingar, i det att omtaxering verkställdes i en del län 1863 och i andra 1864. Vid 1865 års riksdag blef detta förhållande påpekadt och för att åter komma derhän att taxering kunde ske på ett och samma år inom hela riket, införde Riksdagen i nu förevarande 7 § orden "år 1867". För min del kan jag icke inse, hvarföre man fortfarande skall låta i paragrafen kvarstå visst utsatt årtal, hvarifrån tiden för omtaxering skall beräknas. Regeln är den att sedan fast egendom blifvit taxerad, skall det åsatta värdet bibehållas oförändradt under tre år, om icke olyckshändelse inträffar, som kan föranleda till värdets förändrande. Dessutom får jag fasta uppmärksamheten derpå, att, enligt hvad som berättats, just derföre att i paragrafen stod de nämnda orden "år 1867", omtaxering icke blifvit i en del län verkställd år 1870. Såsom jag redan nämnt kan jag icke finna att paragrafen behöfver innehålla något annat än att omtaxering skall ske hvart tredje år, hvarföre jag ock yrkar bifall till Utskottets förslag.

Grefve Mörner: Den siste talaren uttalade någon ovisshet, om ny taxering öfverallt skett 1870 eller icke, på grund deraf att i förevarande paragraf står "må detta värde etc." För min del får jag säga, att på grund af paragrafens ordalydelse man måste anse att ny taxering skett 1870 äfven om ändring i taxeringsvärdet ej egt rum och då härrör detta helt enkelt deraf, att komitéerna ansett att någon förändring icke borde göras, utan att de åsatta värdena borde bibehållas; men ny taxering har icke desto mindre egt rum äfven om de gamla värdena bibehållits oförändrade. För att lättare kunna se tidpunkten, när omtaxering skulle ega rum, skulle jag ansett lämpligast att tiden nu bestämts till hvart femte år. Omtaxering hade på det sättet kommit att ske i början af hvarje nytt tio- och femtal af år, och hvar och en hade då lätteligen ihågkommit tiden derför. Jag vidhåller emellertid mitt yrkande att orden "år 1870" måtte få i paragrafen inflyta.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att derunder hade yrkats dels bifall till den förevarande punkten och dels af Grefve Mörner, att Kammaren måtte besluta, att den 7:de § i nu gällande instruktion för taxeringsförrättningarne skulle bibehållas utan annan förändring, än att årtalet 1867 utbyttes emot årtalet 1870; framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till punkten och, då dervid svarades många ja jemte ett eller annat nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Utskottets slutliga anmälan.

Lades till handlingarne.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Konstitutions-Utskottets den 18 dennes bordlagda Utlåtande N:o 4, i anledning af väckt motion om grundlagsändring, åsyftande att upphäfva Konungens rätt att utan Riksdagens medgifvande förklara krig.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 18 dennes bordlagda Utlåtanden:

N:o 30, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående eftergift af den Riksarkivet genom testamente af Sekreteraren i Kongl. Krigshofrätten Grefve Carl Eric Ludvig Walter Posse tillagda rätt till en del af hans qvarlåtenskap;

N:o 31, i anledning af väckt motion angående understöd till arrendatorn af Motala kungsfiske och mjölkvarn Johan Regnell Johansson;

N:o 32, i anledning af väckt motion om medgifvande af ersättningsfri tångtägt utanför kronoplanteringen Gamla Espet i Christianstads län;

N:o 33, i anledning af väckt motion angående eftergift af den Rådsmannen L. O. Peterson m. fl. åliggande skyldighet att erlægga ränta å ett Kronan tilldömdt ersättningsbelopp;

N:o 34, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående afsöndring af jord från mönsterskrifvare-bostället Gösslunda Knektgården vid Westgöta-Dals regemente till skolhusplan och planteringsland för Gösslunda församlings folkskola;

N:o 35, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition i fråga om skattefrihet för kapell-predikantsbostället i Malå församling af Westerbotteas län;

N:o 36, i anledning af väckt motion om eftergift af den rätt Kronan kan ega till qvarlåtenskapen efter aflidna Emma Ulrika Welin;

N:o 37, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående befrielse för Timmermannen Anders Johnsson från honom ådömd ersättningsskyldighet för skadad proviant; och

N:o 38, i anledning af väckt motion om beviljande af anslag eller lån för inlösen af erforderlig mark till anläggning af den del utaf Frövi-Ludvika jernväg, som genomlöper Lindes landsförsamling.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Banko-Utskottets den 18 dennes bordlagda Memorial:

N:o 10, angående afskrifning å värdet af äldre koppar-skiljemynt samt å Riksbankens skuld för oinlösta skillingssedlar; och

N:o 11, angående artiklarne 7—10 i Bankoreglementet.

Föredrogos, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Lag-Utskottets den 18 dennes bordlagda Utlåtanden:

N:o 11, i anledning af väckt motion om ändring af 30 kapitlet 10 § Rättegångsbalken;

N:o 12, i anledning af väckt motion om ändring af 5 kapitlet 2 § Utsökningsbalken och 3 kapitlet 35 § Konkurslagen;

N:o 13, i anledning af väckt motion om upphäfvande af skyldigheten att hembjuda frälseskattehemman åt ränteegaren;

N:o 14, i anledning af väckt motion om upphäfvande af den genom Kongl. Förordningen den 13 September 1864 medgifna frihet i ränteaftal;

N:o 15, i anledning af väckt motion om ändring i Kongl. Förordningen 14 April 1866, angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof; och

N:o 16, i anledning af väckt motion om ändring i 2 kapitlet 5 och 6 §§ Giftermålsbalken.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Andra Kammarens den 18 dennes bordlagda protokollsutdrag N:o 130, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 18, rörande föreslagen ändring af de i Kongl. Stadgan angående folkundervisningen i riket den 18 Juni 1842 bestämda grunder för bidrag till folkskolelärares aflöning.

Kammaren åtskiljdes kl. 8 e. m.

In fidem
O. Brakel.
